

Een nieuwjaarswens voor 2007

Het is eind december en er zijn in Nederland weer miljoenen kerst- en nieuwjaarskaarten geschreven, verstuurd en ontvangen. Wellicht vraagt u zich af of dit gebruik ook in China populair is? Het antwoord hierop is zowel 'ja' als 'nee'.

Er zijn nogal wat Chinezen die het wel interessant vinden om zich deze westerse gewoonte aan te meten en met name in de streken die sterk beïnvloed zijn door de handel met het westen, zoals Hongkong en Taiwan, zien we veel kaarten die op de onze lijken, maar die wel een echt Chinees tintje hebben.

Anderzijds moet gezegd worden dat het versturen van kaarten ter gelegenheid van de jaarwisseling niet echt Chinees is. Voor Chinees Nieuwjaar (en tegenwoordig ook al voor de westerse jaarwisseling) worden wel sinds mensen-

heugenis kaarten, posters en prenten gekocht, maar... die worden in eigen huis opgehangen! De meest klassieke prent is de houtdruk (xylografie), die soms in meerdere kleurgangen is gedrukt of met de hand is ingekleurd. Afgebeeld worden: 'gunstige wensen' (meestal als rebus verpakt), Goden (vooral die van 'rijkdom', 'eer' en 'lang leven'), of attributen die dergelijke waarden verzinnebeelden, zoals een geldboom of kostbare en begerenswaardige voorwerpen. Semi-religieuze prenten, zoals die van de keukengod of een set nieuwe 'deurgoden' blijven onveranderlijk populair, hoewel ze door de jaren heen wel enige verandering hebben ondergaan. Het afsmecken van voorspoed, geluk en rijkdom blijven echter de herkenbare elementen in deze traditie. Inmiddels verschijnen er natuurlijk ook veel prenten in druk, op mooi papier of zelfs op plastic folie, maar de vraag naar de ouderwetse en ambachtelijk vervaardigde prenten blijft bestaan.

Verder kennen we dan nog de kunstige papierknipsels, gemaakt door jong en oud, die aan de binnenkant van de ramen worden opgehangen. En tot slot de nieuwjaarsspreuken die men aan de deurpost van (en soms ook boven) de buitendeur hangt.

Het is overigens wel een echt Chinees gebruik om bij de wisseling van de seizoenen elkaar een wens te sturen in de vorm van een mooie kaart, een gedicht of gewoon een lieve brief waarbij men elkaar ook een beetje bijpraat. Deze brieven hadden vroeger een voorgeschreven aanhef die moest corresponderen met het seizoen (je kon daarbij uit een aantal 'voorbeelden' kiezen) en eindigden vaak ook met een min of meer rituele slotzin, een gebruik wat overigens ook in Japan erg populair is geworden.

Het voert te ver om diep in te gaan op al deze gebruiken, maar we willen ons beperken tot één goed voorbeeld van zo'n nieuwjaarsprent volgens de klassieke traditie.

De titel hiervan is: 'Overvloed in opeenvolgende jaren' en soms staat dat er ook in karakters boven (蓮年有餘 - lian nian you yu).

Op het eerste gezicht lijkt dit alleen maar een afbeelding van een kind met een grote vis en wat lotussen, maar hij zit vol verborgen boodschappen:

- Allereerst valt natuurlijk de vis (een karperachtige) op en in het Chinees klinkt het woord voor vis (yu) hetzelfde als 'overvloed' of 'overtreffen'. Het is een hele grote vis en dat benadrukt de overvloed. U zult in Chinese prenten vaker voorwerpen buiten proporties (extreem groot) zien afgebeeld worden en dat heeft altijd als extra boodschap 'groot', 'enorm' of 'heel erg veel'.

- Verder lijkt het er op dat de vis zich gewillig door het ventje laat oppakken en dat deze ook precies weet wat hij doet. Het is dan ook ongetwijfeld zijn vis en daarin zit ook nog een boodschap. Ergens voor zorgen of ergens voor verantwoordelijk zijn is in het Chinees 'fuyou' en dat klinkt hetzelfde als 'rijk worden'. Daarnaast is de Chinese naam voor de kroeskarper ook 'fu' (en heeft dezelfde intonatie als 'fu' in 'fuyou').

- De lotus(bloem) is in China bekend als 'fuqu' en dat klinkt bijna hetzelfde (zeker in sommige dialecten) als 'fu yu' en dat betekent 'overvloed' of 'meer dan je nodig hebt'. De lotus wordt echter ook wel 'lian' genoemd en dat is een homoniem met 'verbinden', 'aaneengesloten', 'onafgebroken', 'voortdurend' of 'er bij inbegrepen zijn'.

Met een ander karakter, maar eveneens uitgesproken als 'lian', betekent het 'kabel' of 'ketting' (ook weer een vorm van verbinden) en met weer een ander karakter staat 'lian' voor: 'verbintenis', 'alliantie', 'aan elkaar gekoppeld'. De term 'lianxu' wordt in China gebruikt voor het begrip 'opvolgend'.

Verder kennen de Chinezen de lotus ook onder de naam 'he' en dat klinkt hetzelfde als '(in) harmonie' of 'vrede', maar ook als: 'eendracht', 'samenvoegen' en 'in harmonie brengen'.

We zien hier twee lotusbloemen en dat is geen toeval: verdubbelingen worden in Chinese prenten vaak gebruikt om 'compleet', 'volmaakt', 'alle', 'telkens', 'opvolgend' of 'veel' mee aan te geven. In dit geval wordt hier vooral de continuïteit benadrukt. Over het algemeen mag gezegd worden dat het herhalen van patronen wijst op de wens: 'eeuwig voortduren' ('meanderen') - of de hoop

uitspreken dat ergens nooit een tekort aan zal zijn. Van een echt 'meanderpatroon' is hier echter geen sprake.

De lotus smeekt in dit geval dus niet alleen de overvloed af, maar zorgt er ook voor dat deze beklijft, terwijl er een sfeer van harmonie geschapen wordt.

Over het ventje (natuurlijk een zoon en geen dochter) valt ook wat te vertellen:

Het is een - zeker voor Chinese begrippen - blakend kind, met bolle wangen en een gezonde blos. Dit is ook weer een verwijzing naar 'overvloed' en, zeker in het van oudsher veelvuldig door hongersnoden getroffen land, geen toeval.

- De opvallend lange oorlellen gelden in China als een teken dat iemand een hoge leeftijd zal bereiken en ook dat is een verborgen wens.

- De merkwaardige haartoeftjes op het hoofd van het kind worden 'kuan' genoemd en dat klinkt hetzelfde als 'beambte' of 'mandarijn', en met een ander karakter als 'een streng van duizend munten'.

- De bloem aan de zijkant van het hoofd hebben we nog niet kunnen determineren, maar voorlopig houden we het op een pioen, het symbool voor rijkdom en aanzien.

- De schoentjes komen prominent in beeld en het Chinese woord voor schoen (xie) is een homoniem met 'samen' of 'harmonieën'.

De kleuren groen en rood zijn dominant aanwezig in de vis en het lotusblad. De kleur groen staat voor het voorjaar, de tijd van groei en belofte. Verder is groen (lu) een homoniem met 'geluk', 'welvaart', 'een hoog inkomen' of 'een ambtenaren salaris'. Het laatste stond in het oude China gelijk aan een goede positie en een uiterst comfortabele manier om rijk te worden.

De kleur rood is niet alleen een gelukskleur, maar verwijst ook naar de zomer, de tijd dat alles in volle bloei staat. Verder klinkt 'rood' (in het Chinees 'hong') hetzelfde als 'enorm' of 'veel'.

Hieronder ziet u nog een wat oudere prent, waarop twee vissen staan afgebeeld en de pioen een prominente rol heeft gekregen. Links en rechts beneden ziet u enkele pijnboomtakken - in China een geliefde manier om 'langdurig' uit te drukken (naaldbomen verliezen immers nooit hun 'groen'). Verder

zien we op de achtergrond een aar, die de plaats heeft ingenomen van de lotus (aar is in het Chinees 'sui' en dat is ook een homoniem met 'opvolgend' en 'aaneengesloten').

Op de volgende pagina ziet u nog twee modernere varianten op dit thema en een verantwoording van de Chinese karakters.

芙蕖 fuqu = lotus(bloem) - 富裕 fu yu of 富餘 [富余] overvloed / meer dan je nodig hebt.

蓮 [莲] lian = lotus - 連 [连] verbinden, aaneengesloten, onafgebroken, voortdurend, er bij inbegrepen zijn of 鏈 [链]

kabel, ketting, of 聯 [联] verbintenis, alliantie, aan elkaar gekoppeld

連續 [连续] lianxu = opvolgend

年 nian = jaar

有 you = er is

餘 [余] yu extra (over)

荷 he = lotus - 和 (in) harmonie, vrede en 合 eendracht, samenvoegen, in harmonie brengen.

魚 [鱼] yu = vis - 餘 [余] overvloed of 踰 overtreffen

鞋 xie = schoen - 諧 [谐] samen, harmoniëren

卅 kuan = haartoefjes - 官 beambte, mandarijn of 貫 [贯] streng van 1000 munten

紅 [红] hong = rood - 弘 of 宏 of 閎 [闳] of 鴻 [鸿] enorm

綠 [绿] lu = groen - 祿 [禄] geluk, welvaart, hoog inkomen, ambtenarensalaris

負有 [负有] fuyou = ergens voor zorgen - 富有 rijk worden

鮒 [鮒] fu = kroeskarper (*Carassius carassius*)

穗 sui = aar - 歲 [岁] jaar of cyclus; 歲歲年年 [岁岁年年] suisuiniannian betekent 'jaar na jaar'.